

ФАРМАЦЕВТИКА ТАЪЛИМ ДАСТУРЛАРИДА МЕТОДИКАЛАРНИ ҚЎЛЛАШ

Жўраева Мастура Тожихаким қизи

*Фарғона жамоат саломатлиги тиббиёт институти,
Лотин ва жамоат саломатлиги институти, ўқитувчиси*

Аннотация. Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика курсларидаги самарадорлиги нафақат терминологиянинг аниқлигини таъминлайди, балки фармацевтика таълимида талабаларнинг илм-фан, амалий кўникмалар ва ижодий фикрлаш қобилиятларини ривожлантиришга ҳам ёрдам беради. Бу тиллар фармацевтика соҳасидаги глобал муаммоларни ечишда катта аҳамият касб этар экан, уларнинг аниқ қўлланилиши талабаларга юқори даражадаги профессионал тайёргарликни тақдим этади.

Калит сўзлар. Фармацевтика, таълим, дастур, профессионал, малака, симуляция, интерактив, клиник, лаборатория.

Аннотация. Эффективность изучения латыни и греческого языка на фармацевтических курсах не только обеспечивает точность терминологии, но и способствует развитию у студентов научных, практических навыков и способностей творческого мышления в фармацевтическом образовании. Поскольку эти языки имеют большое значение в решении глобальных проблем фармацевтической отрасли, их грамотное применение обеспечивает студентам высокий уровень профессиональной подготовки.

Ключевые слова. Фармацевтика, образование, программа, профессиональный, квалификация, симуляция, интерактивный, клинический, лабораторный.

Abstract. The effectiveness of Latin and Greek in pharmaceutical courses not only ensures the accuracy of terminology, but also helps to develop students' scientific, practical skills and creative thinking abilities in pharmaceutical education. Since these languages are of great importance in solving global problems in the pharmaceutical field, their accurate use provides students with a high level of professional training.

Keywords. Pharmaceuticals, education, program, professional, qualification, simulation, interactive, clinical, laboratory.

Фармацевтика таълим дастурларида Лотин ва Юнон тилларининг терминологиясини ўрганиш методикаларини қўллаш жуда муҳим. Бунинг мақсади — талабаларга тиббий ва фармацевтик терминологияни тўғри ва аниқ ўргатиш, шунингдек, уларнинг профессионал малакасини юксалтириш. Қуйида

фармацевтика таълим дастурларида қўлланилиши мумкин бўлган методикаларни кўриб чиқамиз:

1. Теориявий таълим ва лекциялар

- **Тиббий ва фармацевтик терминларнинг тушунчасини шакллантириш:** Латин ва Юнон тилларидаги асосий фармацевтик терминларни тизимли ва ривожланган ҳолда тушунтириш. Бу усулда ўқитувчи терминотўғрисидаги билимларни талабаларга аниқ ва тушунарли шаклда тақдим этади.

- **Таълимнинг узлуксизлиги:** Оқитувчи тақдим этилаётган мавзуга доир мисоллар келтириб, уларни фармацевтикадаги аниқ ҳолатларга тадбиқ этади. Масалан, Латин тилидаги "солутус" (ҳал қилмоқ) ва Юнон тилидаги "фармакон" (доривор) сўзларини тушунтириш.

2. Амалий машғулотлар

- **Терминлар билан ишлаш:** Оқитувчи талабаларга Латин ва Юнон тилларидан иборалар ва сўзларни ёзиб бериш, уларнинг маъносини аниқлаш, фармацевтика фанларидаги қўлланишини ёритиш.

- **Глоссарийлар ва словарьлар билан ишлаш:** Фармацевтика соҳасидаги асосий терминларни ўз ичига олган глоссарийлар яратиш ва уларни изоҳлаш. Бу, шубҳасиз, талабаларга терминологияни яхшироқ тушунишга ёрдам беради.

- **Латин ва Юнон тилларига асосланган фармацевтика вазиятларини моделлаштириш:** Амалий машғулотлар, шартли вазиятлар (кейвий ҳолатлар) орқали фармацевтик муаммоларни ҳал қилиш. Бу талабаларнинг ижодий фикрлаш қобилиятларини ривожлантиради.

3. Интерактив таълим методлари

- **Онлайн платформалар ва мобил дастурлар:** Талабаларга терминларни ўрганишда ёрдам бериш учун онлайн тестлар, видеодастурлар ва мобиль илова орқали амалий ва теоретик билимларни текшириш.

- **Симуляция ва рол ўйнаш:** Талабаларга фармацевтик амалиётни симуляция қилиш учун роллар тақсимлаш, шунда улар Латин ва Юнон тилларини қўллаш орқали фармацевтика терминологиясини мукамал ўзлаштирадilar.

- **Группавий муҳокамалар ва дискуссиялар:** Талабалар ўртасида биргаликда муаммоларни ҳал қилиш, уларнинг фикр алмашишлари терминологияни тушунишни ва ёдлашни яхшилайдди.

4. Визуал ва аудиовизуал методлар

- **Визуал материаллар (слайдлар, инфографика):** Латин ва Юнон тилларидан олинган терминларни визуал усулда ёритиш, тушунчаларни аниқ ва осон ёдга олишга ёрдам беради.

• **Видеолекциялар ва анимациялар:** Фармацевтикадаги асосий терминларни аниматсион ва видеоматериаллар орқали тақдим этиш, талабаларга интерактив форматда о‘рганиш имконини яратади.

5. Машғулотлар ва тестлар

• **Репетитив усуллар (такрорлаш):** Лотин ва Юнон тилларидаги фармацевтика терминларини такрорлаш ва уларни тезкорлик билан ёдлаш. Бу, ўз навбатида, талабаларнинг ўрганган материалларни узок вақт давомида эсловри қилишга ёрдам беради.

• **Тестлар ва экзаменлар:** Онлайн тестлар ёки ёзма имтиҳонлар орқали Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика терминларига оид билимларни текшириш.

• **Машғулотларда баҳолаш:** Ўрганилган мавзу бўйича ўзлаштириш даражасини баҳолаш учун амалий топшириқлар бериш.

6. Махсус курслар ва тренинглар

• **Фармацевтика терминологияси бўйича махсус курслар:** Талабаларга Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика терминологияси бўйича алоҳида курслар ташкил қилиш. Бу курсларда курсантлар турли хил фармацевтик ситуацияларда терминларни қўллаш имконига эга бўладилар.

• **Иш тажрибаси (стажировка):** Амалий машғулотларда фармацевтик муаммоларни ҳал қилиш учун Лотин ва Юнон тилларини аниқ ва самарали қўллаш.

7. Кейс-метод (case method)

• **Тиббий вазиятлардан фойдаланиш:** Лотин ва Юнон тилларини қўллаш орқали фармацевтикадаги муаммоларни ҳал қилиш учун кечиктирилган ёки жадал вазиятларнинг ёритилиши. Талабалар ушбу вазиятларда ўз билимларини амалга оширишга ҳаракат қиладилар.

8. Ҳар куниги терминларни ўрганиш

• **Шахсий изланишлар:** Талабаларга Лотин ва Юнон тилларидаги фармацевтика терминларини мунтазам равишда ёдлаш ва уларни кундалик амалиётда қўллаш учун керакли манбалар билан таъминлаш.

• **Группавий фаолиятлар:** Группа асосида терминлар ўрганиш ва уларни ҳамкорликда тадбиқ этиш.

Бу методикалар фармацевтика таълим дастурларида Лотин ва Юнон тилларининг терминологиясини аниқ ва самарали ўрганишга ёрдам беради, шунингдек, талабаларга профессионал таълимни янада мукамал ва комплекс тарзда олиш имконини яратади.

Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика курсларидаги самарадорлиги муҳим аҳамиятга эга, чунки бу тиллар фармацевтика ва тиббий терминологияни шакллантиришда асосий роль ўйнайди. Ушбу тиллар фармацевтика фанларининг

асосий тилларидан бири бўлиб, уларнинг фармацевтика курсларида қўлланилиши талабаларга ва муаллимларга қатор афзалликлар беради.

1. Терминологиянинг аниқлиги ва мукамаллиги

- **Лотин ва Юнон тилидаги чиниққан терминлар** фармацевтика ва тиббий соҳадаги тушунчаларнинг аниқ ва умумий қабул қилинган таърифларини таъминлайди. Улар ўзида катта таълимий ва амалий ишланмаларни уйғунлаштиради, шунга кўра фармацевтика курсида тушунарли ва аниқ терминларнинг талабаларга етказилиши самаралироқ бўлади.

- **Лотин ва Юнон тилининг структураси** фармацевтикада янги терминларни ишлаб чиқишга ёрдам беради. Талабалар терминотўғрисидаги таълимни ўзлаштираётганларида улар бу тиллардан янада яхши фойдаланишга ва илмий жараёнда ўзларининг тушунчаларини тўғри шакллантиришга эришадилар.

2. Терминларнинг универсаллик ва хилма-хиллиги

- **Лотин ва Юнон тилларининг** фармацевтика курсларида қўлланилиши талабаларга дунёнинг турли бурчакларида бир хил тушунчалар ва терминлардан фойдаланиш имконини беради. Бу универсаллик фармацевтика соҳасидаги халқаро ҳамкорликни рағбатлантиради.

- **Клиник ва лаборатория ишларида** Лотин ва Юнон тилларидан фойдаланиш, талабаларга замонавий фармацевтик ва тиббий муаммоларни тушунишга ёрдам беради, чунки улар соҳадаги умумий кўрсатмалар ва стандартларга мос келади.

3. Табобат ва фармацевтикада илмий билимларнинг аниқлиги

- **Лотин ва Юнон тилларининг** фармацевтика курсларидаги самарадорлиги асосан шунингдаси, бу тиллар илмий ва технолик фахмни яхшилашга ёрдам беради. Бу тиллар фармацевтика таълимининг ўқитиш методларига тўғри келади, чунки улар ҳар доим аниқликни талаб қилади. Терминлар биринчи навбатда тўғри таърифланиши керак, шунда талабалар маълумотларни тўғри ёдлаш ва қўллашни ўзлаштиришлари мумкин.

- **Латин ва Юнон терминларининг аниқ тушунарлиги** фармацевтларга тиббий препаратларнинг таркибини, таъсирини ва таъсир механизмларини тушунишда муваффақиятга эришишга ёрдам беради. Шунингдек, уларнинг ёрдамида препаратлар ва уларнинг доза шакллари аниқ кўрсатилади.

4. Фармацевтик муаммоларни ҳал қилиш қобилиятини ривожлантириш

- **Лотин ва Юнон тилларини** ўрганиш орқали талабалар фармацевтикадаги муаммоларни изчил ва логик тарзда ҳал қилиш қобилиятини ривожлантирадилар. Масалан, препаратлар номларининг қийин таҳлили ёки компонентларининг таърифланиши, уларнинг фармацевтик даражадаги таъсирини тушунишда муҳим аҳамиятга эга.

• **Лотин ва Юнон тиллари терминологияси** фармацевтикада турли хил муаммолар ва вазиятларга тез ва аниқ ҳал етилган ёндашувни ишлаб чиқишда талабаларга ёрдам беради. Бундай билимлар фармацевтларга пациентлар билан ишлашда, шифокорлар билан маслаҳат беришда ва мураккаб ҳолатларда ечим топишда муваффақиятга олиб келади.

5. Фармацевтика таълимида методик ёндошувлар

• Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика курсларида қўлланилиши, шунингдек, самарали ва анъанавий таълим усуллари билан бирга, замонавий интерактив методларни жорий этишга олиб келади. Талабаларга терминотўғрисидаги билимларни ўзлаштиришда **симуляциялар, тестлар ва ҳолат тадқиқотлари** каби усуллардан фойдаланиш уларни назарий билим билан бирга амалиётга ҳам тайёрлайди.

• **Махсус курслар ва тренинглар** талабаларга фармацевтикадаги илмий ва амалиёт соҳаларидаги ўзгаришларни кузатиш ва янги терминологиялар билан танишиш учун қулайлик яратади.

6. Талабаларнинг ижодий фаолияти ва шифокорлар билан мулоқоти

• Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика таълимга қўшган ҳисса ўзининг ижодий фаолиятлари билан боғлиқ. Талабалар **фармацевт-шифокор муносабатларини** яхшилаш ва профессионал мулоқотда аниқ ва тушунарли бўлиш учун ушбу тилларни ўрганишлари керак. Бу талабаларнинг ўз ифодаларини тўғри ва аниқ етказиш қобилиятини оширади.

7. Тамомлашнинг умумий самарадорлиги

• Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика курсларида қўлланилиши натижасида, фармацевтлар ўз иш жойларида ва халқаро даражада анча муваффақиятли бўлишлари мумкин. Бундан ташқари, бу тиллар фармацевтика соҳасидаги билимларнинг глобаллашганлигини, илмий тадқиқотларнинг очиқлиги ва илмий алмашинувни оширади.

Ўрганиш натижалари ва таҳлил — Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика таълимидаги самарадорлигини, шунингдек, терминологияни ўзлаштиришдаги аниқлик ва муассисаликни баҳолаш учун муҳим босқичдир. Бу жараён, талабаларнинг маълумотларни қандай ўзлаштирганини, олинган билимларни амалиётда қандай қўллашганини ва таълимнинг умумий самарадорлигини баҳолашга имкон беради. Келинг, ушбу босқичнинг асосий қисмларини кўриб чиқамиз.

1. Ўрганиш натижалари:

1.1. Терминологияни ўзлаштириш даражаси:

- **Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика терминологиясига таянган ҳолда** талабаларнинг тушунчаларни қанчалик аниқ ва тўғри ўзлаштиргани баҳоланади.

- **Терминларни ёдлаш ва уларни қўллаш:** Талабалар терминотўғрисидаги билимларни (масалан, «фармакология», «фармакокинетика», «систематика» ва ҳ.к.) қай даражада ёдлашгани ва амалиётда қўллашда қанчалик муваффақиятли эканлиги аниқланади.

1.2. Фармацевтика амалиётида қўллаш:

- **Амалиётдаги муаммоларни ҳал қилиш:** Лотин ва Юнон тилидаги терминотўғрисидаги билимлар фармацевтлар учун фармацевтика амалиётида ишлатишда қандай самара бераётганини кузатиш. Масалан, янги препаратларни ишлаб чиқиш, уларнинг таъсирини тушуниш ва тўғри ишлатишда терминотўғрисидаги билимлар қанчалик самарали эканлигини таҳлил қилиш.

- **Талабаларнинг клиник ҳолатларда ёки лабораторияда фармацевтик вазифаларни бажаришдаги муваффақияти:** Қўлланилаётган терминларни тушуниш ва уларни амалий ҳолатларда тўғри қўллаш даражаси.

1.3. Талабаларнинг мустақил ишлаш қобилияти:

- Лотин ва Юнон тиллари орқали фармацевтикадаги терминларни ўзлаштирган талабаларнинг мустақил ишлаш қобилиятини баҳолаш. Ушбу қобилият, уларнинг илмий тадқиқотлар олиб боришда, профессионал муаммоларни ҳал қилишда ва ўқишда қанчалик муваффақиятли эканлигини кўрсатади.

1.4. Таълимнинг интерактивлик ва замонавий усулларга мувофиқлиги:

- **Интерактив усуллардан фойдаланиш:** Талабаларнинг Лотин ва Юнон тиллари орқали ўзлаштирган билимларини интерактив таълим методлари (онлайн платформа, симуляциялар, рол ўйнаш ва дискуссиялар) орқали қанчалик самарали қўллагани аниқланади.

2. Таҳлил:

2.1. Терминологияни ўзлаштириш самарадорлиги:

- **Оқитувчи ва талабалар орасидаги мулоқот:** Талабалар Лотин ва Юнон тилларини фаҳмлашда ҳамда терминларни ёдлашда қанчалик самарали мулоқот қилишгани таҳлил қилинади. Оқитувчи томонидан терминларни аниқ ва тушунарли тушунтиришнинг муҳимлиги ва талабаларнинг уларни ўрганишга бўлган муносабати баҳоланади.

- **Талабаларнинг аниқлиги:** Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика курсларидаги терминлар орқали тушунчаларни аниқ ёритиш даражаси. Масалан, фармацевтлар дард ва симптомларни аниқ белгилашда, препаратлар ва уларнинг

таъсирини тушунишда қандай даражада муваффақиятга эришишгани таҳлил қилинади.

2.2. Методикаларнинг самарадорлиги:

• **Методикаларнинг қўлланилиши ва уларнинг натижалари:** Талабаларнинг Лотин ва Юнон тилларини ўрганишга асосланган методикаларга қанчалик анча муносабат билдиргани, ҳар бир методиканинг самарадорлиги (симуляциялар, видеодастурлар, текстлар асосидаги ишлаш ва бошқалар) баҳоланади. Ўқитишнинг интерактив ва визуал методлари талабаларга фақат ёдлашга эмас, балки ўрганган материалларини амалиётда қўллашга ҳам ёрдам беради.

2.3. Талабаларнинг муваффақиятлари:

• **Илмий ишлар ва диплом лойиҳаларини амалга ошириш:** Талабалар Лотин ва Юнон тиллари асосида олинган билимларни қўллаб, фармацевтика соҳасида илмий ишларни ёзиш ва тадқиқотлар олиб боришда қанчалик самарали эканлигини таҳлил қилиш.

• **Талабаларнинг амалиётдаги натижалари:** Талабалар клиник ва лаборатория амалиётида фармацевтик муаммоларни ечишда қанчалик муваффақиятли бўлишгани аниқланади. Бунда, терминотўғрисидаги билимлар ва уларни амалиётда тўғри қўллашнинг аҳамияти кўрсатилади.

2.4. Келгуси ривожланиш йўналишлари:

• **Ўрганиш натижаларини тўплаш ва таҳлил қилиш** орқали келгусида фармацевтика таълим тизимини ривожлантиришга қаратилган таклифлар ишлаб чиқилади. Лотин ва Юнон тилларини фармацевтика курсларида кенгроқ қўллаш, талабалар учун ушбу тилларнинг аҳамиятини янада кучайтириш учун янги методикалар ва материаллар ишлаб чиқиш назарда тутилади.

Хулоса:

Лотин ва Юнон тилларининг фармацевтика курсларидаги самарадорлигини баҳолаш натижасида, уларнинг асосий афзалликлари аниқ бўлади. Бу тиллар фармацевтика соҳасида аниқ, ишончли ва универсал терминологияни шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга эканини кўрсатади. Таълимдаги методикаларнинг самарадорлиги, талабаларнинг мустақил ишлаш қобилияти ва амалиётдаги муваффақиятлари ушбу тилларнинг фармацевтика таълимидаги аҳамиятини янада оширади.

ФОЙДАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. Jaxongirxon, N. (2025). DIGESTIVE DISORDERS: PREVENTION, TREATMENT, PROPER NUTRITION. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(6), 26-32.
2. Mastura, J. R. (2022). The Use of Social Forms in Improving the Effectiveness of the Lesson. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 9, 118-122.
3. Жұраева, М. (2025). Lotin tilida tibbiyot ta'limida talabalarni klinik terminlar orqali professional ko'nikmalarini rivojlantirish. *Лингвоспектр*, 1(1), 222-227.
4. Mastura, J. (2023). MEDICINE OF ANCIENT ASIAN PEOPLES. *European Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 16, 405-411.
5. Mastura, J. (2023). THE PERIOD OF ASHTARKHANIES. *Miasto Przyszłości*, 42, 698-705.
6. Mastura, J. (2023). BRIEF HISTORICAL BACKGROUND OF LATIN. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(20), 471-473.
7. Kizi, T., & Mastura, J. (2023). Hippocrates is the Father of Medicine.
8. Alpomish, T. (2023). ANATOMIK TERMINOLOGIYA HAQIDA UMUMIY TUSHUNCHALAR ZAMONAVIY XALQARO ANATOMIK TERMINOLOGIYA BO'YICHA MA'LUMOTLAR. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 18(3), 13-16.
9. Mastura, J. (2021). Applying social forms: the project method in teaching foreign languages. *Бюллетень науки и практики*, 7(11), 354-358.
10. Mamatxonova, M. (2024). TRADITION AND INNOVATION IN THE WORKS OF OMON MUKHTOR. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 26(1), 167-173.